

LEXNOVA NYHETER

Staten hade rätt begränsa spelbolag under pandemin – slipper betala 90 miljoner

Publicerad
16 JAN 2024

Spelbolaget Videoslots stämde svenska staten på 90 miljoner kronor och hävdade att den tillfälliga insättningsgräns som infördes under pandemin stred mot EU-rätten. Tingsrätten nekar ersättning och beaktar att åtgärderna utvärderades i realtid och så snart coronapandemin avtog upphävdes förordningen.

Det var under sommaren 2020 som förordningen om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19 infördes genom förordningen (2020:495) om tillfälliga spelansvarsåtgärder med anledning av spridningen av sjukdomen covid-19. Förordningen trädde i kraft den 2 juli 2020 och skulle upphöra att gälla vid utgången av 2020. Förordningen riktade sig mot nätkasino. Giltigheten förlängdes vid två tillfällen och kom att gälla till och med den 14 november 2021.

Bakgrunden var att regeringen bedömde att skyddet för spelarna tillfälligt behövdes stärkas samt att förekomsten av problemspelande behövde motverkas då det fanns ökade risker för problemspelande under pandemin. De tillfälliga spelansvarsåtgärderna innebar bland annat skärpta regler i fråga om insättnings- och förlustgränser samt inloggningstider.

Spelbolaget Videoslots stämde svenska staten på 90 miljoner kronor och hävdade att åtgärderna stred mot unionsrätten.

Bolaget anförde bland annat att det inte förekommit något ökat problemspelande på kommersiellt onlinespel till följd av pandemin och inte heller förelegat ökade risker för ett ökat problemspelande. Inte heller ansåg bolaget att det funnits befogad anledning att befara sådana risker.

Enligt Videoslots var begränsningarna inte motiverade med hänsyn till ett trängande allmänintresse och oaktat detta ansåg bolaget att begränsningarna inte varit effektiva, nödvändiga eller proportionerliga.

Stockholms tingsrätt inleder domskälen i den 74-sidor långa domen med att hänvisa till den så kallade Francovich-principen (se EU-domstolens dom den 19 november 1991, Francovich m.fl., i de förenade målen C-6/90 och C-9/90 EU:C:1991:428) av vilken följer att enskilda som lidit skada på grund av en stats överträdelse av EU-rätten har möjlighet att kräva och få skadestånd av staten. Tre kriterier måste vara uppfyllda för att staten ska kunna bli skadeståndsskyldig på unionsrättslig grund (se Francovich, punkt 43).

1. Staten ska ha överträtt en unionsrättslig regel som är avsedd att skapa rättigheter för enskilda.
2. Överträdelsen ska vara tillräckligt klar (allvarlig).
3. Det ska finnas ett direkt orsakssamband mellan överträdelsen och den åberopade skadan.

Tingsrätten konstaterar att medlemsstaterna ges ett stort utrymme att bestämma skyddsnivån och välja de medel som bedöms lämpliga för att uppnå den eftersträvade nivån. EU-domstolen har godtagit långtgående inskränkningar av den fria rörligheten för tjänster om de verkligen är ägnade att uppnå de bakomliggande syftena.

Det framgår vidare att inskränkningar av den fria rörligheten för tjänster kan motiveras av tvingande allmänintressen såsom skyddet för konsumenter och folkhälsoskäl. Proportionalitetsbedömningen måste vara dynamisk och innefatta en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet. Därtill framgår det att EU-domstolen i flera av de ovan refererade avgörandena konstaterat att spel bland annat är förenat med höga risker för brott, risk för spelberoende och överdrivna spelutgifter, samt att hasardspel online (dvs. spel om pengar på nätet) är förenat med särskilda och högre risker än övriga spel.

Målet aktualiserar också frågan om den så kallade försiktighetsprincipens tillämpning. Det är en allmän unionsrättslig princip som kan inverka på proportionalitetsbedömningen i det enskilda fallet. EU-domstolens resonemang om vilka krav som ställs på en riskbedömning i det enskilda fallet skiljer sig åt beroende på vilken risk det har handlat om och vilken åtgärd som vidtagits. Det är exempelvis inte alla gånger ett totalförbud är en proportionell reaktion på en potentiell risk. När omständigheterna tillåter tillämpning av försiktighetsprincipen medför det att kraven på det underlag som medlemsstaten måste lägga fram till stöd för inskränkningen i viss mån sänks.

Videoslots har utformat sin talan på det sättet att det enbart är insättningsgränsen som medfört den påstådda skadan. Tingsrätten koncentrerar därför prövningen av om det föreligger en överträdelse av EU-rätten till den specifika inskränkningen.

Enligt tingsrätten är det underlag som regeringen presenterat sammantaget tillräckligt för att konstatera att det fanns anledning att befara ökade risker för spel på onlinekasino till följd av coronapandemin och att Förordningen därför har motiverats av skyddsändamål som godtas av EU-domstolen. Videoslots har inte heller visat att syftet har varit ett annat.

Har de genom Förordningen vidtagna spelansvarsåtgärderna varit proportionerliga?

Spelproblem är, noterar rätten, en folkhälsofråga med nära koppling till ett flertal riskfaktorer som samtliga kom att öka under coronapandemin. Utredningen i målet visar bland annat att den psykiska ohälsan försämrades bland befolkningen och att pandemin fick stor påverkan på människors ekonomi. Mot bakgrund av den risk för ökat spelande på onlinekasino som kunde befaras med anledning av coronapandemin och den osäkerhet som präglade det vetenskapliga underlaget vid tidpunkten för antagandet av Förordningen och respektive förlängning, fanns det därför anledning för regeringen att

vidta skyddsåtgärder i förebyggande syfte.

Av undersökningar från Folkhälsomyndigheten, Spelinspektionen och Statskontoret som lagts fram i målet framgår det att andelen av befolkningen som spelade minskade under pandemin men att spelandet ökade i vissa grupper, främst hos dem som redan spelade ofta eller lade mycket pengar på spel. Olinekasino var den spelform som ökade mest. Det ger också stöd för regeringens initiala bedömning. Mot den bakgrunden har försiktighetsprincipen varit tillämplig under den period som prövningen i målet avser, vilket följaktligen inverkar på proportionalitetsbedömningen.

Tingsrätten finner att åtgärden i sig har varit ägnad att uppnå det eftersträlvade målet att stärka konsumentskyddet och skydda folkhälsan mot särskilt riskfyllt spelande under coronapandemin.

När det gäller frågan om den tillfälliga insättningsgränsen var en effektiv åtgärd för att minska spelandet på onlinekasino säger domstolen att den omständigheten att det kan ha funnits andra mindre ingripande åtgärder som kan ha varit effektiva medför inte att den valda åtgärden är oförenlig med unionsrätten.

De åtgärder som regeringen vidtog var tidsbegränsade och riktade mot den mest riskfyllda spelformen onlinekasino. Åtgärderna utvärderades under tiden de var i kraft, vilket ligger i linje med hur försiktighetsprincipen ska tillämpas. Så snart coronapandemin avtog och situationen förändrades upphävdes Förordningen. Detta talar enligt tingsrätten emot att det skulle ha varit fråga om en godtycklig reglering som gått utöver vad som varit nödvändigt. De skäl och underlag som regeringen lade fram för sina slutsatser har varit tillräckliga och det är inte fråga om en sådan situation att tingsrätten måste dra de nödvändiga konsekvenserna av en brist i det avseendet (jfr Sporting Odds ovan).

Vid en samlad bedömning får insättningsgränsen som infördes anses ha varit en proportionerlig åtgärd.

Detta innebär att Videoslots tvingas betala för statens ombudsnota - som uppgår till drygt tre miljoner kronor.

Mikael Kindbom

Instans: Tingsrätterna

Rättsområden: [Skadeståndsrätt](#), [Compliance - övrigt](#), [Fri rörlighet](#), [Tillstånd och tillsyn](#)

LEXNOVA NYHETER

Juridisk nyhetsbevakning och rättsdatabas

Blendow Lexnova är Sveriges mest omfattande juridiska nyhetstjänst. Vår bevakning innefattar rättsfall, lagstiftning och förarbeten inom samtliga rättsområden. Genom skraddarsydda bevakningsprofiler säkerställer du kontinuerlig uppdatering av rätt information och slipper nyhetsflöden som inte berör dig.

Läs mer på lexnova.se/nyheter